

Lucian Blaga - Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Repere analitice

-SPECIA LITERARĂ:-

- meditatie pe tema cunoasterii, sub forma de monolog liric;
- situata la inceputul primului volum de versuri al lui Blaga, "Poemele luminii" (1919), poezia "Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" este o arta poetica, prin care, sub influenta ideilor filozofice proprii, poetul isi defineste universul liric si metodele de creatie.

-TEMELE POEZIEI:-

- Lucian Blaga pune in antiteza doua moduri de cunoasterea lumii, pe care le va defini mai tarziu in studiile sale filozofice, indeosebi in "Trilogia cunoasterii":
- cunoasterea paradisiaca, rationala, limitativa, prin care misterele lumii sunt numai partial revelate;
- cunoasterea luciferica, prin care se potenteaza misterul, sporind, in plan poetic, frumusetea lumii;
- "Cunoasterea luciferica", prin actul initial, considera obiectul sau despicat in doua, intr-o parte care se arata si intr-o parte care se ascunde. Obiectul cunoasterii luciferice e totdeauna "un mister" care de o parte se arata prin semnele sale si de alta parte se ascunde dupa semnele sale [...]. Prin cunoastere paradisiaca se statornicesc pozitile linistitoare, momentele de stabilitate vegetativa si orizonturile, . care nu indeamna dincolo de ele insesi, ale spiritului cunoscator". ("Trilogia cunoasterii", "Cunoasterea luciferica");
- temei cunoasterii i se conexeaza teme subiacente, sugerate prin metafore-simbol: creatia, viata, iubirea, moartea, si motive poetice: motivul lunii, al noptii, orizontul misterului.

-STRUCTURA POEZIEI:-

- constructia exterioara:
- cele 20 de versuri sunt dispuse intr-o singura strofa; titlul este reluat in primul vers, pentru accentuarea ideii poetice, avand, in acelasi timp, rol de incipit;
- titlul si incipitul anunta atitudinea poetului fata de aspectele esentiale ale cunoasterii, sustinuta si in versurile urmatoare, prin verbe de negatie, "nu strivesc", "nu ucid", apoi prin afirmatii, "sporesc", "imbogatesc", "iubesc";
- constructia lingvistica:
- este folosit versul liber, cu masura variabila (intre 4-5 si 11-12 silabe), de unde rezulta o structura asimetrica a poeziei; in prima editie, Blaga acorda atentie "arhitecturii" textului poetic, prin simetria axiala a "arhitecturii" textului poetic, in mijlocul intregului poem punand versul 9, "dar eu", care fixeaza eul liric in centrul procesului de cunoastere;
- textul este constituit numai din doua unitati frastice, cu o ritmica interioara complexa (imbinare de trohei, iambi si amfibrahi), care da fluiditate meditatiei poetice;
- constructia interna (campul imaginar):

- continutul poetic se constituie pe baza metaforei revelatorii dominante, "corola de minuni a lumii", care subsumeaza semantic sensurile metaforelor-simbol "flori", "ochi", "buze" si "morminte" si al metaforelor plasticizante "vraja", "nepatruns", "zare", "largi fiori de sfant mister";
- Lucian Blaga aplica propria teorie a metaforei, din "Geneza metaforei si sensul culturii", distingand intre metafore plasticizante, ce provin din domeniul lumii reale, si metafore revelatorii, care sporesc semnificatiile in zonele profunde ale transcendentului si ale tainelor universului;
- se pune astfel in evidenta "cunoasterea luciferica", intemeiata pe orizontul misterului, pe "intunecata zare" stapanita de "largi fiori de sfant mister", camp imaginar de profunda complexitate, in care poetul expresionist isi creeaza spatiul poetic din potentarea tainelor lumii in "taine si mai mari", aflate sub semnul metaforelor revelatorii;
- metaforele plasticizante "intunecata zare" si "largi fiori de sfant mister" dezvolta viziunea unicitatii perfecte a lumii, sub semnul fiorului cosmic; antiteza intre cele doua tipuri de cunoastere, semnificate prin metafore, "lumina mea" si "lumina altora", potenteaza ideea ca imaginarul poetic este mult mai vast decat campul "cunoasterii paradisiace", limitat, inscris in norme obiective ale determinarilor stiintifice; - metaforele-simbol au un col distinct in nuanțarea campului imaginar: - "florile" reprezinta elementul vegetal, punctul prim, esential in propagarea si regenerarea vietii, speranta intr-o noua viata, elanul ascensiv, depozitar al energiilor solare; "ochii" semnifica orizontul cunoasterii, puntea de legatura cu lumile ascunse; "buzele" sunt elementul spiritual, dragostea; "mormintele", trecerea spre nefiinta, spre imaterialitate, semnifica lumea de dincolo;
- dincolo de aceste elemente simbolice, se cladeste marele orizont de mistere dintr-un spatiu transcendent, impenetrabil pentru cunoasterea umana.

-Eseu-

"Eu nu strivesc corola de minuni a lumii" face parte din primul volum de versuri al lui Lucian Blaga, "Poemele luminii" (1919), in care poetul propune o cosmologie bazata pe principiul fortei primordiale reprezentate de lumina. Este o meditatie lirica pe tema cunoasterii interzise de cenzura transcendentă, o ars poetica ce situeaza nasterea poeziei sub semnul cunoasterii apofatice, negative, al minus-cunoasterii, prin amplificarea misterului existential, a tainelor lumii. Teoretizand, ca filozof, conceptele mentionate, Blaga renunta, ca poet, "cu bucurie la cunoasterea absolutului", caci numai asa, prin poezie, poate sa proiecteze "in misterul lumii un inteles". Blaga se manifesta decis in apararea necunoscutului ca stare existentiala; pentru cunoasterea luciferica, misterul este bunul cel mai de pret: lumea denudata, cunoscuta in detaliu, profana prin manifestarile ei, devine banala, la fel de plictisitoare ca o carte citita de zeci de ori: ""Cunoasterea luciferica", prin actul initial, considera obiectul sau despicat in doua, intr-o parte care se arata si intr-o parte care se ascunde. Obiectul cunoasterii luciferice e totdeauna "un mister" care de o parte se arata prin semnele sale si de alta parte se ascunde dupa semnele sale [...]. Prin cunoastere paradisiaca se statornicesc pozitile linistitoare, momentele de stabilitate vegetativa si orizonturile, care nu indeamna dincolo de ele insesi, ale spiritului cunoscator." ("Trilogia cunoasterii", "Cunoasterea luciferica"). Poetul alege partea ascunsa a lumii, creatoare de mister si de poezie, universul pastrandu-si prin urmare micile sau marile lui taine, neintinat prin cunoasterea profana, pozitivistă, a omului modern.

Teoria minus-cunoasterii a lui Blaga, negatia cunoasterii este de fapt indemnul spre o cunoastere mult mai adanca, in care lucrurile nu sunt sortate si numerotate cu cifre de catre un harnic matematician. Cunoasterea are la Blaga o dimensiune transcendentă, ce se stabileste prin pierderea in necunoscut, amplificandu-se in "zona fanicului", in "zona crypticului". Pana si ideea de a supune lumea unui proces de banalizare, prin inscrierea ei in serii de ecuatii, de multe ori false si cu o valoare relativa de adevar, pare a fi sortita esecului. Valoarea de adevar, de profunda cunoastere a lumii, nu poate veni decat din protejarea acestor mistere: "Eu nu strivesc corola de minuni a lumii/si nu ucid/ cu mintea tainele, ce le-ntalnesc/ in calea mea/ in flori, in ochi, pe buze ori morminte.". Titlul si primul vers al poeziei stabilesc de altfel factorii antitetici implicati in acest gen de cunoastere, eul poetic si lumea infinita a misterului, figurata metaforic prin "corola de minuni a lumii", adevarata "padure de simboluri" a universului poetic blagian. Necunoscutul, pragul unde intervine cunoasterea transcendentă, este sugerat de Blaga prin simboluri cuprinzatoare, deopotriva plastice si de maxima generalitate: "flori", "ochi", "buze", "morminte". Enumeratia, procedeul de amplificare a viziunii poetice, compusa din elemente heteroclite, constituie o modalitate de a se construi, din parti dispartate, realitatea complexa a lumii.

"Corola de minuni a lumii" reprezinta darul mitic, pragul dezvoltarii in care trebuie sa ajunga omul, lasat drept mostenire din partea Necunoscutului, ce trebuie protejat, nu distrus prin "cunoastere paradisiaca". Sensul poeziei, expresionist, de cunoastere prin mister, este esenta creatiei lui Blaga, afirmata, sub forma de arta poetica, in aceasta poezie care deschide volumul de debut, "Poemele luminii". Regula transcendentului ar putea reprezenta infinitatea: necunoscutul, redat prin metafora, "intunecata zare", coplesita de fiorul transcendentiei, alta metafora, "largi fiori de sfant mister", se transforma in spatiu vast, intins, inexplorabil; poetul sporeste misterul, prin lumina sa, comparata cu o forta cosmica, primara, creatoare, lumina lunara, reminiscenta din legendele vechi celtice: "dar eu,/ eu cu lumina mea sporesc a lumii taina -/ si-ntocmai cum cu razele ei albe luna/ nu micsoreaza, ci tremuratoare/ mareste si mai tare taina noptii,/ asa imbogatesc si eu intunecata zare/ cu largi fiori de sfant mister/ si tot ce-i nenteles,/ se schimba-n nentelesuri si mai mari/ sub ochii mei".

Luna, ca motiv romantic, care domina universul poetic eminescian, este si aici un factor potentator de mister si de cunoastere, cu aceeasi forta de cuprindere, orientata, de asta data, nu spre orizontul cosmic, infinit, al astrilor, ci catre penumbra inter-mundiilor, a tainelor profunde din infinitul mic, materializate simbolic "in flori, in ochi, pe buze ori morminte". Împrumutand "largi fiori de sfant mister" din lumina lunara ("eu cu lumina mea sporesc a lumii taina"), poetul oficiaza el insusi un act de creatie, complementar creatiei originare, savarsita sub semnul exploziei de lumina. Nu este insa una devastatoare, ci "tremuratoare", subtila, creatoare de mister si de valori estetice, profund umane; "lumina altora", incredintata cunoasterii limpezi, "paradisiace", excesiv rationale, se dovedeste brutala, "sugruma vraja nepatrunsului ascuns/ in adancimi de intuneric", anuleaza sansa unei noi creatii. Antiteza dintre cele doua feluri de cunoastere, paradisiaca si Iticiferica, figurate prin metafore, "lumina altora", lipsita de potente creatoare, si "lumina mea", este ireductibila. "Lumina mea" este generatoare de mister, "lumina altora" doar determina drumuri fara intoarcere, conduce la inaptitudinea creatiei, la deriziune si inutilitate. Antiteza dintre cele doua

atitudini se stabileste prin negatii: "nu strivesc", "nu ucid", "nu sugrum" si "sporesc", "imbogatesc", "iubesc". Vraja cunoasterii se destrama sub efectul stiintei ineficiente, "voioase" in sens nietzscheean, (imitatoare, sortindu-l pe om la moarte spirituala, condamndu-l la neant. intunericul este astfel, la Blaga, ca si la poetii romantici, magma primordiala, din care se modeleaza, prin "Fiat lux!", prin lumina, lumea, dar si sursa unei inepuizabile inspiratii poetice, cultivata si mentinuta prin iubire, "caci eu iubesc/ si flori si ochi si buze si morminte".

Corola de minuni a lumii este o metafora complexa, revelatorie, chiar in sensul dat de Blaga acesteia, care pastreaza puritatea originara a cunoasterii, varietatea infinitelor forme ale frumosului. Ńnsasi existenta omului se interfereaza cu aceste umbre de intuneric si de lumina, sporind ansamblul de mistere al univefsului. Este un univers umanizat, al tainei si al sperantei, fragil ca si fiinta umana din care emana, gata oricand sa fie spulberat prin interventia brutala a ratiunii. Metafo-rele-simboluri din partea vizibila a acestui univers sunt si ele semne ale fragilitatii, puternic incarcate semantic, terminale ale unor imense zone ale misterului, care invita la infinita cunoastere. Ochii sunt un simbol al neincetatei tentative de descifrare a misterelor, poarta de legatura cu celalalt taram, punctul de transcendentia cu lumea misterelor, ca si fantana, ochi magic in care "foste mume/ imi tin oglinda".

Florile, "un simbol al starii primordiale, edenice" (Ion Balu), constituie punctul maxim de revelatie a misterului, de implinire a formelor, sublimul din preajma, forma extrema a frumosului, esente transpuse in materializari perisabile, supuse fanarii, marii treceri, ca si destinele umane, prezente in versul final printr-un cuvnt neindurador, morminte, dincolo de care se intinde cel mai impenetrabil mister. De fapt, simbolurile buze si morminte marginesc secventa de timp a trecerii umane, nastere, iubire, moarte, nastere din lumina si intoarcere la "Mumele sfintele-/luminile mii,/mume sub gлии" ("Epitaf").

Pe acest traseu al descifrarii misterelor, forma poetica a textului este fireasca, nesupusa niciunei constrangeri, fapt remarcabil de altfel in toata poezia lui Lucian Blaga. Masura versurilor este greu previzibila, ca si spatiile tainice in care se cufunda cunoasterea luciferica, redand caile ei sinuoase. Un vers central, de numai doua silabe, "dar eu", situeaza eul poetic, agentul cunoasterii, in centrul acestui imens ansamblu al tainelor. Ritmul versurilor urmeaza si el intensitatea starilor revelatorii, ragazul contemplarii formelor extatice ale materiei simbolizate si fermitatea concluziilor, a trecerii la alte orizonturi cognitive. Ritmul sugereaza aproape muzical imersiunea in spatii profunde, pana la luminile originare. Blaga insusi imita astfel actul creatiei primordiale, poezia fiind o mica parte dintr-o astfel de cosmogonie.